

NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA RUSKÝCH A SOVĚTSKÝCH DIVADELNÍCH HER

Zpravodaj č. 3

5. listopadu 1982

Hold Velkému říjnu

Letos si připomínáme 65. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, která se stala začátkem nové epochy lidstva, epochy přechodu od kapitalistického pořádku ke společnosti bez třídních protikladů, společnosti svobodných lidí, ke komunismu. Připomínáme si rovněž, že vůdčí postavou revolučního vzepětí ruského proletariátu byl génius, velký myslitel a organizátor mas Vladimír Iljič Lenin. Právě Velký říjen potvrdil správnost Leninova učení, kterým navázal na převratné objevy zákonitostí společenského vývoje, jež dali lidstvu Marx a Engels. Říjnovou revolucí se tyto myšlenky dostaly do pohybu, do hnutí mas, a jejich vítězné tažení - dnes prakticky celým světem - se odehrává přímo před našima očima.

Když oslavujeme výročí Velkého října, nemáme na mysli jen onu historickou událost v Petrohradě roku 1917. Spíše si uvědomujeme, jaký odkaz nám Říjen zanechal. V dnešním rozporuplném světě, kdy sílí snahy imperialismu vyhrocovat mezinárodní situaci až k nebezpečné hranici atomového běsnění,

znamená odkaz VŘSR především naši povinnost bránit a ubránit mír, uhájit vymoženosti, které pracujícím a vlastně celému lidstvu přinesla revoluce. Proto tím víc oceňujeme historickou správnost a prozíravost politiky Komunistické strany Sovětského svazu a sovětského státu, která za nejdůležitější úkol dneška považuje právě boj za mír. Protože dovolit, aby byla narušena existující rovnováha sil ve světě, znamená nejen hazardovat s výsledky Velkého října, ale dnes už i hazardovat s existencí lidské civilizace vůbec.

Jestliže se i my hlásíme k naplňování ideí, které vyzdvihl Říjen 1917, činíme tak s hrdostí a vědomím, že pravda je na naší straně. Vždyť který jiný společenský řád než socialistický dal světu šanci zbavit se útlatu a vykořisťování, osvobodit člověka od morální špíny z honby za majetkem, skoncovat s egoismem a sociální nerovnostmi. Toto úsilí ani dnes nekončí, naopak, je více než kdy jindy naléhavé a důležité.

To se ostatně plně odráží i v umění, zejména divadelním, jak jsme toho svědky i na X. národní přehlídce. V tom, že tyto palčivé otázky doby sovětské hry otevřeně nastolují a pokouší se je také řešit, je zároveň hlavní vklad a přínos svítavské přehlídky k oslavám 65. výročí VŘSR, v jejímž duchu pokračujeme i na poli socialistické kultury v započatém zápasu za lepší svět, za lepšího člověka.

Slovo poroty

**DIVADELNÍ SOUBOR SVATOBOJ BRNO - OLGA PAVLOVOVÁ:
PODRUHÉ VSTOUPIT DO TĚŽE ŘEKY**

Je vždycky příjemné i zajímavé setkat se s představením, které uvádí v československé premiéře sovětský či jiný zahraniční text. Zvlášť zajímavé je to tehdy, když tvůrcem takové inscenace je amatérský divadelní soubor. Brněnský Svatoboj už jednou s podobným dramaturgickým počinem na svitavské přehlídce vystoupil a zvítězil. Šlo tehdy o Krasnogorovu komedii Tak kdo, k čertu, odejde? Jestliže se letos představil ve stejném duchu hrou O. Pavlovové, svědčí to o tom, že uvádění sovětských her je trvalou linií v jeho dramaturgii. A že tedy právem patří v několika posledních letech ke stálým účastníkům přehlídky ve Svitavách.

Ovšem budiž rovnou řečeno, že letos neměl soubor s volbou literární předlohy tak šťastnou ruku. Jistě, hra O. Pavlovové má některá velice současná a přitažlivá témata - i když to nejsou témata zcela nová a původní. Ale vždycky nás asi bude zajímat třeba vztah mezi rodiči a dětmi stejně jako vztahy partnerské mezi mužem a ženou. Bohužel, v textu hry převažuje literatura nad divadlem, slovo zde vládne v takové míře, že text nedává příliš příležitostí k hereckému jednání. A soubor této slabosti textu podlehl. Nešlo v řadě situací o divadlo, ale spíše o oblast uměleckého přednesu, kde sdělení myšlenky i citů zůstávalo jen a jen na slovní a větné intonaci. Přitom tři ženy, které hrály hlavní role - a zejména obě mladé dívky - měly nepochybně řadu předpokladů k tomu, aby našly svůj vnitřní vztah k textu a přivedly ho k čitelné divadelní akci. Je tedy třeba jen opakovat: dramaturgie Svatoboje v oblasti současné sovětské divadelní tvorby zaslouží plné uznání. Ale její jevištní interpretace měla tentokrát podobu, která spíše jenom naznačovala možnosti, než by je proměňovala v přesvědčivou jevištní skutečnost.

**DĚLNICKÉ DIVADLO BRNO -
M. ROZOVSKIJ: PŘÍBĚH KONĚ**

Naprostým právem očekávali svitavští diváci od známého souboru z Brna divadelní zážitek. Ohlas obecnosti po představení hry M. Rozovského Příběh koně opět potvrdil, že umělecká orientace Dělnického divadla se cílevědomě ubírá především k divákovi. Soubor, formovaný v posledních letech tvorbou předního brněnského režiséra Pavla Rinského, použil i tentokrát metody tzv. syntetického divadla, které pro účín svého divadelního tvaru používá všech dostupných scénických prostředků. Dramatický příběh čerpající z klasické povídky A. N. Tolstého je vyjádřen scénicky skupinou herců v jakémsi chóru, který je zároveň divadelním médiem a z něhož vyrůstají do děje jednotlivé postavy. Herci nejen hrají své postavy, ale zároveň i vyprávěním, tancem a zpěvem ozřejmují pohyb děje i jeho jednotlivé významy. Navíc se rozdělují do světů lidí a zvířat a prostřednictvím nápadité pohybové stylizace vytvářejí nové divadelní bytosti, aby tak dali vzniknout novému obrazu skutečnosti. Pohled na různé osudy lidí i zvířat (na pozadí životního příběhu koně Cholstoměra interpretovaného nebývalým způsobem hercem Jiřím Postráneckým) obnažuje člověka v jeho nelítostné a kruté podobě a navzdory pouhému podobenství je jeho nelítostným a přímým obviněním. Inscenace programově útočí na city diváka a mobilizuje jej v tomto poznání. Děje se tak zejména díky pregnantnímu hereckému výrazu všech interpretů.

**DIVADELNÍ ODBOR A. JIRÁSEK KKP ÚPICE -
A. S. GRIBOJEDOV: HOŘE Z ROZUMU**

*Sám osud nebyl k lidstvu skoupým,
když, šibal, určil sudbu mu.
Da! štěstí z nerozumu hloupým
a chytrým hoře z rozumu.*

S nejznámějším veršem klasické ruské hry A. S. Gribojedova (z r. 1824) se v inscenaci Dramatického odboru A. Jirásek kulturního klubu ROH z Úpice nesetkáváme. Hru, která patří ke skvostům ruské klasické dramatiky, uvádějí naše divadla jen zřídka kdy, snad pro její myšlenkovou složitost a tím obtížnost nalezení inscenačního klíče. U amatérských kolektivů pak je její uvedení výjimkou. Zanícený pokus úpických řemeslníků na svitavskou přehlídku celou škálu problematiky, v mnoha směrech překračující rá-

mec běžné diskuze o současné podobě českého amatérského divadla.

Jde především o základní přístup k textu (použito překladů B. Mathesia a B. Fraňka), jehož razantní úprava výrazně sleduje základní dramatický motiv střetávání Čackého se společností, přičemž další ponechává jen v nezbytně nutném rozsahu. Dlužno konstatovat, že úprava, ač místy zplošťující obraz společnosti i jejích jedinců, je přisně logická, sloužící uvedené hlavní linii.

Pro vlastní realizaci volí režisér Petr Kracík jevištní princip panoptikálního předvádění herců, proti jehož mechanismu a určitému zmanipulování stojí hlavní postava - Čackij, jediná bez karikurní masky, živý člověk, uvádějící hned v počátku (sám v civilu) tento mechanismus do do pohybu. V souladu s úpravou nebude v průběhu zápasu Čackého nijak výrazně vztahy mezi postavami, myšlenky podřizuje zvolenému principu až za hranici nutných konfliktů, čímž je oslabuje.

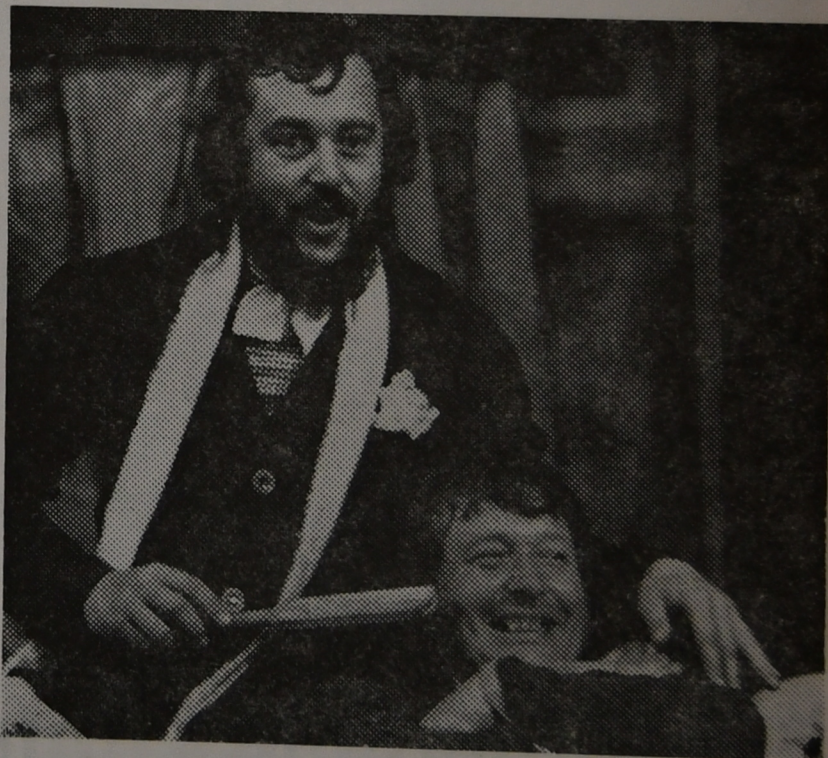
Toto oproštění je v herecké práci nahrazováno jednak zvoleným tempem (představení se hraje navíc non stop) a nervním, hlasitým projevem, často přecházejícím do křiku. Zejména veršovaná podoba hry se tomuto principu brání, ač na druhé straně je kolektiv připraven a vybaven schopností veršované party uplatnit na dobré úrovni.

V součinnosti zvoleného postupu je i výprava a nikoli nepodstatná hudební složka inscenace (pohybovou zde již bereme jako samozřejmost).

Barevné gázové závěsy místy funkčně zapojené do hry navozují představu výtvarně zkomponovaných obrazů, místy až bizardních fotografií. Použité hudební motivy uvádějí postavy i situace čitelně.

Vyrovnaná herecká práce kolektivu je zřetelně vedena pevnou režijní rukou (snad i bičem).

Inscenace se všemi svými problémy však výrazně ruší zafixovanou divadelní konvenci; největším problémem zůstává otázka, zda je optimální uskutečnit tento pokus právě na hlubokomyslné Gribojedově hře.

Gogolova Ženitba už patří ke klasickému repertoáru národní přehlídky. Letos s ní přijíždí zástupce Východočeského kraje, a to divadelníci z Havlíčkova Brodu.

Přijetí poroty a zahraničních hostů

V průběhu přehlídky se uskutečnilo rovněž přátelské setkání členů poroty a zahraničních hostů se zástupci rozhlasu, tisku a televize a s nejvyššími představiteli okresu a města.

Předseda ONV Jaromír Prchal seznámil naše hosty s okresem i dobrými hospodářskými výsledky v posledním období, rovněž s bohatým kulturním životem.

Přijetí, kterého se dále zúčastnili J. Wenzel, tajemník OV NF, Ludmila Šmídová za ideologické oddělení OV KSČ, mpř. ONV Jaroslav Suchý a

další hosté, se změnilo v přátelskou besedu, ve které si hosté i hostitelé vyměňovali zkušenosti z oblasti kulturně výchovné práce. Hovořilo se o prospěšnosti spolupráce mezi profesionály a amatéry, upozorňovalo se však i na problémy.

V závěru poděkovali hosté za přijetí, kterého se jim ve Svitavách dostalo, i za všechnu péči a starostlivost, kterou věnují stranické a státní orgány národní přehlídce ruských a sovětských divadelních her.

Nezapomínáme ani na děti a mládež, letos pro ně byl připraven Vzestup a pád agenta Šipova v provedení ochotníků z Čelákovic.

OHLASY DIVÁKŮ

V úterý jsme se zájmem čekali vystoupení Dělnického divadla z Brna, které už Příběh koně hrálo na letošním Hronově. Inscenace se setkala s velkým ohlasem, byli jsme tedy zvědaví i my ve Svitavách.

Hlavním patronem byl n. p. Vigana, pracující zcela zaplnili sál Lidového divadla a s velkým zaujetím sledovali poetický text, který byl hrán s maximálním vypětím.

V některých momentech by bylo slyšet spadnout špendlík a závěrečný skandovaný potlesk svědčil o tom, že inscenace všechny diváky „chytila“. Přesto jsme se zeptali patronů na hodnocení a dostali jsme jednoznačnou odpověď: výborné, precizně sehrané představení. Je to něco neobvyklého, nic podobného jsme zatím jako patroni neviděli. Zejména nás zaujal výkon Jiřího Postráneckého v roli Cholstoměra. Rovněž je nutno hodnotit vysokou pohybovou úroveň celého kolektivu.

A jak dopadlo hodnocení podle anketních lístků: výborně 93,5%, dobře 5%, špatně 1,5%.

Ve středu večer jsme pak přivítali úpický kolektiv, který sehrál Gribojedovo Hoře z rozumu. Představení bylo jistě zajímavé, ale nabízelo řadu výkladů, a tak, když jsme se ptali zástupců hlavního patrona - ADAST Polička, vyjádřili se, že to byla inscenace, která není běžná na našich jevištích, sympatické bylo to, že kolektiv je mladý a má před sebou ještě řadu let plodné práce.

Podle anketních lístků dopadlo hodnocení následovně: výborně 41,6%, dobře 33,6%, špatně 14,8%.

Čtvrtek byl velice nabitý, zhlédli jsme dvě představení. Na odpoledním byl hlavním patronem OV SSM a Čelákovičtí sehráli komedie B. Okudžady Vzestup a pád agenta Šipova. Představení se líbilo, bylo spontánní, mládež reagovala velice přesně a divácky bylo hodnoceno následovně: výborně 65%, dobře 33,5%, špatně 1,5%.

Večer jsme už počtvrté přivítali Divadlo pro 111 z Českých Budějovic. Nastudovali hru A. Gelmana My, níže podepsaní, která kriticky reaguje na nešvary současnosti. Hlavním patronem byl závod Technolen, diváci byli spokojeni a podle anketních lístků dopadlo hodnocení následovně: výborně 71%, dobře 25,5%, špatně 3,5%.

Dnes večer nás čeká ještě Ženitba a zítra Neklidné stáří a tím bude program národní přehlídky vyčerpán.

Poděkování všem

Jubilejní, desátá národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her zítra končí. Jeviště Lidového divadla i sál Městského dvora osíří, soubory se rozjedou do svých domovů, diváci odejdou za vými každodenními povinnostmi a na přehlídku zbudou jen vzpomínky.

Dovolte nám proto, abychom v závěru poděkovali všem těm, kteří se zasloužili o zdárný průběh této významné kulturně politické akce.

Svou tradici už má vítání souborů v zasedací síni ONV, kterého se vedle nejvyšších okresních a státních představitelů zúčastňují i zástupci patronů a svitavští pionýři, kteří zhotovili a předali hostům velice pěkné upomínkové dárky. Poděkování za to patří rovněž skupinovému vedoucímu a pracovníkům ODPM ve Svitavách.

Uznání zaslouží i pracovníci restaurace Slavie, Městského dvora, Národního domu a nové restaurace Astra, kteří všichni zabezpečovali služby k plné spokojenosti. Dík patří i učňům RaJ, kteří v průběhu celé přehlídky zajišťovali občerstvení v zasedací síni ONV, a samozřejmě i pracovníci ONV, kteří rovněž pomáhali při vítání souborů.

O jednotlivých patronátních závodech jsme už hovořili, patří jim poděkování za zajištění dobré účasti na jednotlivá představení i za pěkně připravené besedy po představení v kavárně hotelu Slavia. K jejich dobré úrovni bezesporu přispěly i hudební skupiny, které hrály k poslechu i tanci.

Nelze zapomenout ani na pracovníky JKP ROH a členy organizačního štábu. Ti všichni se starali o to, aby nikomu nic nechybělo, aby všechno bylo v pořádku.

Kladně můžeme hodnotit i skutečnost, že rovněž v ústředních sdělovacích prostředcích se desáté národní přehlídce ruských a sovětských divadelních her věnovala velká pozornost. Nesmíme zapomenout ani na svitavskou tiskárnu, ve které jsme tiskli 3 čísla našeho Zpravodaje a další materiály k přehlídce.

Za výzdobu musíme poděkovat propagačním oddělením svitavských podniků a závodů a pracovníkům okresního kulturního střediska, kteří zajistili výzdobu i v dalších městech a v Družstevníku v Jaroměřicích, kde se konal seminář.

V neposlední řadě patří náš dík i redakci Nového Svitavska, bez jejíž pomoci bychom nemohli soubory a hosty pravidelně informovat, a svitavským fotografům, kteří zabezpečovali fotodokumentaci.

Desátá národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her končí, můžeme konstatovat, že byla úspěšná a na úspěchu se podílely stovky bezejmenných pracovníků, dobrovolných i profesionálních. Ještě jednou jim všem děkujeme a těšíme se na další, 11. národní přehlídku v roce 1983.

POSTŘEHY ZE SEMINÁŘE

Seminář, který se konal v rámci letošní národní přehlídky, se zabýval ruským a sovětským divadlem.

Po zahájení, které provedli zástupci ČÚV SČSP Jaroslav Patka a Jiří Klapka, přivítal přítomné rovněž místopředseda ONV a předseda organizačního štábu přehlídky Jaroslav Suchý.

Soudruh Patka vyzdvihl význam výročí VŘSR i vzniku SSSR pro naši současnost, hovořil rovněž o sovětské kultuře a umění, které je vzorem nejen profesionálům, ale především amatérským kolektivům.

Soudruh Jaroslav Suchý seznámil hosty s naším okresem i historií národní přehlídky. Mezi jiným řekl, že přehlídkou žije doslova celý okres, nad jednotlivými představeními přebírá patronát řada podniků, závodů, JZD, státních statků, škol, společenských organizací Národ-

ní fronty a další instituce. Seminář, který se letos koná, obohatí program národní přehlídky a přinese řadu podnětů všem, kteří se ho zúčastňují.

V pracovní části semináře navštěvovali seminaristé vybraná divadelní představení, lektori M. Cikánek, dr. Šrámková je seznámili s divadelní literaturou. Seminaristé měli možnost sami hodnotit zhlédnutá představení, zúčastnili se jako tiši diváci rozboru představení s porotou, pracovali ve skupinách nad texty Mezi nejzajímavější bezesporu patřilo vystoupení Viktora Dokučajeva, který přednesl informace o vzniku inscenace a nácviku právě hry Cholstoměra (Příběh koně) u Tovstonogova. Hovořilo se rovněž o potřebě tvorby inscenací pro děti a mládež a zejména byl zdůrazněn význam těchto her na svitavské přehlídce.

Rádi se k vám vracíme...

Každá kulturní či společenská událost má svou neopakovatelnou tvář a charakter. Svitavští pořadatelé národní přehlídky mohou být pyšní na to, že jejich práce přináší dobré plody. Podarilo se jim totiž vtisknout přehlídkám ruských a sovětských her dnes již tradičně a chvalně pověstnou pohostinnost a vřelou, přátelskou atmosféru. Panuje mezi ochotníky, diváky i hosty, dýchá z každého setkání divadelníků s představiteli města, okresu či zastupci patronů, převládá i na besedách poroty se soubory po proběhlých inscenacích. Je tomu tak díky pozornosti a pečlivosti, s jakou připravě festivalu věnuje jeho řídící výbor i patroni ze závodů a organizací. Jejich přičiněním se hostující soubory cítí ve Svitavách jako doma a vždy se sem rády vrací.

Doklad pro toto tvrzení máme zcela čerstvý. Letos v srpnu přijel do svitavského okresu soubor Sokolovského hornického divadla ze Sokolova, který vystupoval na loňské 9. národní přehlídce s inscenací A. P. Čechova *Tři sestry*. Důvodem pro jejich opětovnou návštěvu na Svitavsku byla vzpomínka na několik pěkných dní v listopadu 1981.

„Chceme tak vyjádřit náš vděk za nádherné přijetí a pozornost, jaké se nám loni ve Svitavách dostalo. Jak patroni z Vigony, tak i představitelé okresu se nám velmi věnovali. Rovněž jsme ocenili to, že se na svitavské přehlídce konají besedy souborů s odbornou porotou. Pro nás, amatérské divadelníky, jsou nenahraditelnou školou“, řekla nám vedoucí sokolovského souboru Eva Hauserová.

Triadvacetičlenný kolektiv ze západních Čech nepříjel do Svitav s prázdnou. Přivezl s sebou nastudování pohádky Zdenky Horynové *Zkoušky čerta Belínka*. Zahrál ji - a nutno přiznat, že s chutí a zápalem - na čtyřech představeních dětem z pionýrských táborů v Mladočově, Svojanově a Budislavi a rovněž i malým divákům v Bystrém. A všude sklídl velký úspěch. Ocenění zaslouží rovněž to, že členové souboru si svůj pobyt na Svitavsku, který brali tak trochu jako příjemný oddych v tom celoročním kolotoči práce a povinností, hradili sami a čerpali na něj svoji řádnou dovolenou. Nelitovali toho. Vždyť podle jejich slov našli zde nejen krásný kout a řadu přírodních a historických

Sokolovské hornické divadlo letos v srpnu pohostinsky vystupovalo s půvabnou pohádkou *Zkoušky čerta Belínka* na několika místech našeho okresu pro děti z pionýrských táborů.

zajímavostí, které stojí za vidění a obdiv. Přiznali dokonce, že nám tak trochu závidí náš čistý vzduch a dosud téměř netknutou, panenskou přírodu.

Několikadenní pobyt Sokolovských u nás potvrdil, že svitavská divadelní přehlídka skutečně táhne a stává se vřelým centrem amatérského divadla a společenského života vůbec. Za slova uznání hostům ze Sokolova děkujeme, stejně jako za kytičku vděku, kterou svým hraním pro děti přinesli. Přejeme jim další tvůrčí úspěchy a těšíme se někdy v budoucnu na svitavské přehlídce a třeba i mimo ni opět na shledanou!

Blížící se Rok českého divadla a soubory našeho okresu Svitavy

I když je tento Zpravodaj vyhrazen především informacím z národní přehlídky ruských a sovětských divadelních her, nebude na škodu si připomenout, že rok 1983 je vyhlášen jako Rok českého divadla a všechny kolektivy se na něj začínají připravovat. Nejinak je tomu i ve svitavském okrese. Také zde má ochotnické divadlo dlouholetou tradici a v roce 1983 se rozvine ještě šířeji.

V činnosti je dnes 21 kolektivů, z toho 5 dětských, a ty všechny chtějí přispět k důstojnému průběhu oslav tohoto významného svátku našeho divadelnictví.

Vedle současných her, jako je např. Hubačův Dům na nebesích, a vlastní tvorby, jakou uvádí např. dětský divadelní soubor VITAMÍN S II. ZŠ a JKP ROH v Litomyšli, který vede s. učitel Vladimír Šauer - sám autor úspěšných muzikálů pro děti (kolektiv je pravidelně účastníkem krajské přehlídky dětských kolektivů ve Vysokém Mýtě a dalších přehlídek a soutěží), se nyní naše kolektivy rozhodují mezi klasickými tituly, jako je Paní Marjánka matka pluku, či Naši furianti, Klicperův Zlý jelen, dále pak Paní mincmistrová. Uvažuje se rovněž o Hrubínově Krásce a zvířeti, nastudován je i Jílkův Můj hrad, pracuje se na Weirichově pohádce Princezna koloběžka první, a ve výčtu titulů bychom mohli pokračovat. Objevují se také hry z odkazu A. Jirásky, či J. K. Tyla. Soubory hledají, u některých možná dojde ještě ke změně, ale už dnes je jasné, že ani okres Svitavy pozadu nezůstane.

Okresní aktiv ochotníků, který se uskuteční v závěru letošního roku, bude nejen tribunou vzpomínání těch starších na témata dávno minulé, ale především stanová zcela konkrétní úkoly pro příští období na tomto úseku.

Do příštího programu tradičních okresních divadelních přehlídek dospělých se ani všechny připravované tituly nevejdu a diváci v Bystrém, Horním Újezdě a Lubné - tradičních místech přehlídek - si budou mocí opravdu vybrat.

Polička je zase místem, kde se konají okresní přehlídky dětských a mládežnických divadelních souborů a rovněž zde bude široká nabídka.

Dlouhodobí a obětaví členové divadelních kolektivů, a nebudou to jen herci a režiséři, ale také technický personál, budou příští rok odměněni státními a odborovými orgány.

Rada ONV na svém zasedání schválila program Roku českého divadla pro okres Svitavy a na nás všech je, abychom jej beze zbytku splnili.

Festival ruských a sovětských divadelních her

Zpravodaj č. 3. — Vydává organizační štáb NP RSDH, texty připravili L. Kružíková a J. Strouhal, odpovědný redaktor L. Kružíková. Náklad 350 ks. Svitavy dne 5. listopadu 1982. Tisk: Východočeské tiskárny, n. p., provoz 12 Svitavy.